

OLENA SKOLEMOR

EN
KOPP
MED
MINNEN

OLENA
skolemor

Maj-Britt Ohlin-Warringer

OLENA SKOLEMOR

Hos min mamma finns ett antal spruckna koppar med grönt blommönster. Dessa koppar skall ha kommit i min mormors ägo. Hur, det vet vi inte. De har tillhört Olena Skolemor i Bollebygd. Maj-Britt Ohlin-Warringer har skrivit en liten bok om Olena. Detta livsöde fascinerar mig och gav mig idén till detta projekt.

Olena med de sorgsna ögonen, vilket liv hon levde. 10 april 1836 föddes Olena hon var nummer nio i barnaskaran. Hon ansågs vara frisk och stark till skillnad från många av hennes syskon. Hon fick därför klara sig själv. Oron i hennes grå ögon var det inget som någon lade märke till. 1838 födde Olenas mor ytterligare en son. Modern var då 43 år. Johannes som sonen fick heta, var inte som alla andra han log aldrig, lärde sig aldrig tala ordentligt han dreglade och var oredlig och kallades för "Velen". Men han älskades av sin mor, hon gav honom all tid och kärlek.

Olenas mor födde ytterligare en son vid 47 års ålder, hon repade sig aldrig efter den sista förlossningen utan låg ofta till sängs. Johannes slöts sig till Olena och Johannes blev ett av Olenas uppdrag på jorden. Maj-Britt Ohlin-Warringer skriver ", så kände hon det från tidiga år. Glädjelogst och plikttroget, allt intill sin död, drog hon försorg om honom." Liver runt omkring den unga Olena var hårt, fyllt av fattigdom och död. Hon var plikttrogen och kunde psalmverser utantill som hon läste upp utan att staka sig. " Men Olenas ögon förblev oroliga och hennes min bekymrad. Livet ut tycktes hon släpa på en olycklig kärlek och en obestämd längtan utan mål." Maj-Britt Ohlin-Warringer (sid 12) När Olena var omkring 9 år blev hon och hennes syskon föräldralösa

”NU, NÄR HON FÅTT ETT
EGET HEM KUNDE HON SJÄLV
BJUDA PÅ KYRKKAFFE.”

Maj-Britt Ohlin-Warringer

De hade turen att kunna flytta till Olenas äldre syster som var gift med Anders Rådlund. Anders var lärare och lärde Olena läsa, skriva och räkna. Det tog inte lång tid innan han utsåg Olena till ”monitör” i sin skola. ”Monitör” – ett slags biträdande lärare. Det var då Olena började ”tänka på lärarkallet”. Olena har sagt i en intervju ”Jag började hålla skola redan 1859, ehuru jag ej inskrevs som lärarinna förrän 1861. Min titel var allmänt Skolemor”.

1866 lämnade Olena sitt arbete under svågerns överseende och anställdes som ambulerande småskollärare i Bollebygd. Småskollärares låga status och den usla lönen under denna tid kan förklaras med, att vissa personer blivit utsedda till lärare för småskolan, på att de icke skulle falla fattigvården till last. Fyrtio år ägnade så Olena åt Bollebyggs barn. Med dåligt betalt och mycket slit undervisade hon strängt och pliktroget.

I 10 år reste hon runt och undervisade allmogens barn. Som lärarinna synades man och det var viktigt att man förstod vilka faror som lurade om man inte höll sig på den smala vägen. – Olena skulle bli en trägen och pålitlig arbetare i vingården. Olena var mån om att hålla sig väl med prästeskabet, tidens kanske viktigaste maktfaktor och statens förlängda arm.

”Hon var nu trettio år, en halvgammal ungmö med tidens sätt att se. Kortvuxen, med grova ansiktsdrag, oroliga ögon, stor mun med neddragna mun-gipor. Ett ansikte, som nästan aldrig mildrades av ett leende, men som ofta drogs samman i hysterisk gråt – så såg man på henne.” Maj-Britt Ohlin-Warringer (sid 19-20)

Jag läser den lilla boken om Olena och det finns några få perioder i hennes liv där det verkar som om hon faktiskt kan känna lycka. Under hösten 1867, bad Olena om tjänstledighet för att gå en åtta veckors kurs i Halland. Jag vill precis som Maj-Britt Ohlin-Warringer tänka mig ”Olena i sina kamraters sällskap sitta där i backen i höst kvällens solnedgångsljus. Sjunga, skratta, slå sig lös med den bekymrade rynkan mellan ögonbrynen utslätad.” (s 26)

Ett tag bor Olena på Fossa herrgård. Hon hade ett eget litet rum, och ibland kunde hon ha ”Velen” boende hos sig. Gårdens två mamseller kom ibland upp till Olena, och då bjöd hon på vetekaka och kokade kaffe i den vackra gröna kakelugnen. Här fick Olena höra skvaller och om hur livet levdes utanför hennes stränga och pliktrogna värld. Livet på Fossa var som ett andningshål mot ytter-världen för Olena.

1877 fick Olena sin undervisning och bostad förlagd till kyrkskolan i Bollebygd. Äntligen en fast punkt och ett eget hem. Nu, när hon fått ett eget hem kunde hon själv bjuda på kyrkkaffe. Olena skaffade sig ny möbler och husgeråd till sitt lilla hem. Bland annat en teservis och två dussin kaffekoppar. Höjdpunkterna i detta soliga människoöde, att lära sig dricka te på Fossa Herrgård, lyssna på historier från världen utanför. Att tillslut få ett eget hem och kunna bjuda på kyrkkaffe. Idag tar vi en kaffe i farten, då var det veckans höjdpunkt, när livet skulle avhandlas och livets vackra fick ta plats.

PRODUKT

Jag har behållit formen på dessa koppar, men gjort dem större. De är drejade porslinslera för att de skall kännas tunna och sköra. Mönstret på original kopparna är helt ljuvligt, jag har behållit den gröna färgen och placeringen av mönstret på fat och kopp. Mönstret har fått ett modernt uttryck.

BAKGRUND

Göra någonting som man älskar. Det gick mitt slutprojekt ut på. Att följa mitt hjärta och kombinera alla de delar som finns i mig i ett projekt.

Minnen och historier, det har alltid varit närvarande i mitt liv. Morfar berättade om gamla släktingar och om gamla grejer. Vem som hade haft vad, hur de levde och var saker var köpta eller funna. Saker och ting hemma hos min mormor och morfar fick liv genom alla dessa historier.

Hantverk, att skapa någonting har också alltid varit närvarande. Att uppskatta det som skapats av kvinnohänder genom tiderna. Duka med den vackra broderade duken av moster Ruth. Bädda med örngotten vävda av gammelmormor, närvaron av kvinnorna i min egen historia det har påverkat mig mycket. Hur var deras liv, kunde de påverka sitt liv? Vad tänkte de på när de satt där med sin lilla kopp med kaffe, som kanske var utblandat med cikoria eller bark.

Jag har alltid fascinerats av mönster och form och att kombinera det genom keramik är faktiskt fantastiskt. Jag har samlat på koppar länge, ärvda och funna på loppis och ibland dyrare från någon antikaffär. Den där lilla koppen med sitt lilla öra, tänk vad den har fått höra mycket skvaller...

I mitt slutprojekt har jag kombinerat min fascination av koppar och form med mönsterskapande och historierna som jag samlat på. En kopp med minnen.

